

KAO HSZING-CSIEN (Gao Xingjian) A Tökéletes Adomány temploma

A mézeshetek és a nászút részegítő boldogsággal ajándékozott meg, reménnyel, önfeledt szerelemmel, forró gyöngédséggel, pedig csak fél hónap szabadságot kaptunk, tíz napot, amennyi házasságkötéskor jár, és a mellé kivett egy hét rendes szabadságot. Házasságra lépni nagy esemény, és a mi életünkben még nem volt fontosabb, indokoltnak láttuk hát, hogy a tíz napot megtoldjuk egy hét pihenéssel. A szabadnapokért persze éppúgy meg kellett küzdenem kisztílű főnökömmel, mint minden munkatársammal; úgy engedett el, mintha a fogát húznák. Eredetileg két hetet kértem, amit ő egy hétre javított át, a vasárnapot is beleszámolva a szabadságba, majd – mint aki a keveset sem adja szívesen – hozzátette:

- Remélem, időben visszajössz!
- Hát persze – mondtam. – Nem állunk olyan jól, hogy kevesebbet keressék, mint eddig.

Főnököm csak ezután írta alá a szabadságos kérvényemet.

Fangfang meg én rengetegszer elterveztük az utat. Mivel véget ért agglégényéletem, nős férfi lettem, már nem engedhettem meg magamnak, hogy hónap elején kézhez kapott fizetésemből vendéglőbe hívjam a barátaimat, szórjam a pénzt, hő végére cigarettára se fussa, és fiókjaimat felforgatva, zsebeimben kotorászva szedjem össze utolsó garasaimat – de nem is folytatom. Elég az hozzá, hogy mégis boldog voltam, boldogok voltunk. Rövid életünk során nem sok öröm jutott nekünk osztályrészül. Átélttem, sőt Fangfang is átélt viharos időköt, megismertük az élet zord arcát. Családunkkal együtt sokat szenvedtünk, sok szerencsétlenséget láttunk, és még mindig volt bennünk harag a nemzedékünkön örökre nyomot hagyó katasztrofális évek miatt. De ezt sem folytatom. Az a lényeg, hogy elmúlt, és ekkor már tudtunk boldogok lenni.

Noha kívülálló szemmel talán szokványos nászúttal töltöttük félhavi szabadságunkat, mézesheteink nem is lehettek volna édesebbek. Nem bocsátkozom részletekbe, hiszen tudjátok, miről van szó, ti is átéltétek, a részletek különben is csak ránk és hozzánk tartoznak. Inkább a Tökéletes Adomány templomáról szeretnék beszélni: a „tökéletes egység”-et jelentő írásjegyek, és a „szeretet adománya” jelentésű írásjegyek tökéletes adományáról. De a név eredete nem is fontos; az elhagyatott romtemplom nem turisztikai látványosság. A helybélieken kívül senki sem tudott a létezéséről, és közülük is kevesen ismerhették a nevét. Nem imádkoztak, nem égettek füstölöt benne, mi is véletlenül bukkantunk rá. Egy kútnál, amelybe szivattyú pumpálta föl a vizet, kopott kőlapot vettünk észre, feliratát kisilabizálva tudtuk meg, hogy a templomnak van neve. A környékbeliek csak nagytemplomnak nevezték, jóllehet nem vehette fel a versenyt a hangcsoui Lélek Menedéke vagy a pekingi Jáde Felhő templommal. A városkán kívül, dombon állt a kétszintes, repülőereszes épület, előtte kőkapu maradványai. Az udvarra néző falak összeomlottak, a többi java részét pedig elhordták a parasztok,

hogy házat, disznóólat építsenek belőle. Alacsony nyerstégla sorok rajzolták ki, hol álltak valamikor a főfalak, de azokat is benőtte a fű.

A kisváros utcáit járva mégis megakadt a szemünk a napfényben csillogó sárga csepeken. A véletlen vitt oda. Végre bementék vesztglő vonatunk indulását, de mi az utolsó pillanatban úgy döntöttünk, inkább bevárjuk a – valószínűleg ugyancsak késésben lévő – gyorsvonatot. A le- és felszállás mozgalmassága után ekkor már csak a kalauzok csevegtek az üres peronon. Az állomáson túl szürke háztetőket lehetett látni, még távolabb pedig erdős hegyeket, amelyek különös nyugalmat kölcsönöztek az ősi városkának.

– És ha megnéznénk ezt a várost? – mondatta velem egy hirtelen ötlet, még a vonaton.

Fangfang rám emelte meleg pillantását, és finoman bólintott; szinte beszélt a szeme. Így kommunikáltunk, teljesen azonos hullámhosszon. Szó nélkül fogtuk a hátizsákunkat, és a kocsijához siettünk. Amint leugrottunk a peronra, hatalmas jókedvünk kerekedett.

– Majd a következő vonattal továbbmegyünk – nevettem.

– Az se baj, ha nem megyünk tovább – mondta Fangfang.

Végére is nászúton voltunk. Ha megtetszett egy hely, megnéztük, s ha beleszerettünk, elidőztünk benne. Mindenhová elkísért a friss házások boldogsága. Mi voltunk a legboldogabbak a világon, és szabadnak éreztük magunkat. Fangfang belém karolt, én cipeltem a hátizsákokat. Szívből kívántuk, hogy a jegykezelők és a vonatablakokból kileső szempárok mind-mind irigységgel nézzenek ránk.

Már nem kellett küzdenünk azért, hogy visszakerüljünk a városba a falusi átnevelő munka után. Végre nem kellett nyüzni a szüleinket, bekönyörögni magunkat a fedelük alá, és nem kellett állás után kuncsorogni. Lakásunk lett, nem valami nagy, de azért kényelmes. Családot alapítottunk, te az enyém, én a tiéd, és tudom, mit akartál mondani, Fangfang, azt, hogy végre nem éltünk erkölcstelenségben! Vagyis, hogy országvilágnak szertekürtölhettük a boldogságunkat. Temérdek bajunkat is mindig nektek panasztuk el. Hogyan háláljuk meg barátaink és családtagjaink figyelmét? Esküvői édességgel, cigarettával? Nem, hanem boldogságunk történetével. Mi rossz lehet ebben?

Így érkezünk a völgybe, a csöndes, régi-régi városkába. Gyorsan kiderült persze, hogy messze nem olyan csöndes és nyugodt, amilyennek a vonatablakból látszott. Az utcák, síkátorok szürke ereszei alatt már reggel kilenckor nyüzsögtek a zöldséget, dinnyét, frissen szedett almát és epret kínáló árusok. A szűk utcákon összetorlódtak a számár vagy ló vontatta szekerek és a teherautók, amit szüntelen ostorpattogtatás és kitaró dudálás kísért.

Mégis más érzés volt, mint amikor diákként kötelezővé tették nekünk a vidéki munkát. Most csak átutazó turisták voltunk, nem kellett megértenünk a helybéliek bonyolult társadalmi kapcsolatrendszerét. A levegőt betöltő por, a zöldséges pultok mellett csörgedező szennyvíz, az úszó dinnyehéjak, az új gazdájuk kezében vergődő csirkék szárnyacsapkodása meghittebbé tették számunkra a várost, a helybéliek mégis lenézőnek érezhették szemlélődésünket. Fangfang meg én szorosan egy-

másba karoltunk, miközben éreztük, hogy a városiak pillantása minduntalan megakad rajtunk. Nem tartoztunk oda, másik világból jöttünk. Láttak, észrevettek, de nem köszörülték rajtunk a nyelvüket. Mert pletykálni csak arról lehet, akit ismer az ember.

Aztán elfogytak a kőfák és a vevők, magunk mögött hagytuk a nyüzsgő, lármás piacot. A karórám szerint mindössze fél óra telt el azóta, hogy elindultunk az állomásról, és végigsétáltunk a főutcán. Korán volt még. Kiábrándító lett volna visszamenni az állomásra, és várni a következő vonatra. Hiszen Fangfang arra számított, hogy ott töltsük az éjszakát.

Nem mondta, de láttam, hogy csalódott. Kezét lóbálva egy hivatalnokféle jött szembe; megszólítottam.

- Kérem, meg tudná mondani, hol találunk itt szállást?

A férfi Fangfangra, majd rám pillantott, aztán lelkesen mutatta az irányt. Arra, mondta, aztán balra tovább, amíg egy háromszintes, vörös téglás épülethez nem érünk. Az a turistaszállás. Kit keresünk, kérdezte, mintha szívesen kalauzolna tovább. Egyszerű turisták vagyunk, válaszoltam, majd érdeklődtem, van-e valami érdekes látnivaló. Vakarta a fejét; szemlátomást gondolkodóba ejtette a kérdés.

- Természeti szépséget hiába keresne errefelé - mondta némi töprengés után -, de a várostól nyugatra, a dombon, áll egy templom. Igaz, meredek az út fölfelé, és elég rögös!

- Nem baj, úgyis túrázni jöttünk! - mondtam.

- Úgy bizony! Nem ijedünk meg egy kis hegymászástól! - tette hozzá Fangfang.

A férfi elvezetett egy pontra, ahonnan már láttuk a dombot, tetején a templomot és a mázas tetőcserepek sárga csillogását a napfényben.

Éppen megköszöntük volna, amikor emberünk Fangfang magas sarkú cipőjére pillantva figyelmeztetéssel toldotta meg az útbaigazítást:

- Egy folyón is át kell ám gázolni!

- Milyen mély a víz? - kérdeztem.

- Térdig ér.

Fangfangra néztem.

- Ugyan. Menni fog! - Fangfang nem akarta lehüteni a lelkesedésemet.

Köszönetet mondtunk, és elindultunk a mutatott irányba. A poros földúton rossz érzéssel sandítottam Fangfang magas sarkú új cipőjére, amelyet vékony pántok tartottak a lábán, de ő csak tempósan lépdelt előre.

- Te kis örült! - mondtam.

- Amíg veled lehetek...! - Ezt mondtad, Fangfang, emlékszel? És hozzám bújtál.

Közeledtünk a folyóhoz. Mindkét parton magasra nőtt a kukorica, magasabbra, mint egy ember. Fiatal kukoricáson vágunk át, zöld géztengeren, schol egy lélek. Átöleltem, gyöngéden megcsókoltam Fangfangot. Talán nem szabad? Na jó, fojtotta belém a szót, irány a túlparti dombtető, a Tökéletes Adomány temploma! Onnan már tisztán látszottak a fűcsomók a csillogó sárga tetőcserepek között.

Tiszta, hideg volt a folyóvíz. Egyik kezemben Fangfang magas sarkú cipője és saját börszándalom, a másikkal Fangfang karját fogtam, ő pedig szabad kezével a szoknyáját

húzta fel. Meztelen talpunkkal tapogatózva lábaltunk át a vízen. Régen jártam mezít-láb, így még a meder kerekre kopott kövei is nyomtak.

- Fáj? - kérdezte Fangfang.

- Csak kellemesen - feleltem halkán. Mézesheteink alatt még fájós talpam is egy-fajta boldogságnak tetszett. Mintha lábujjaink között a világ összes boldogtalansága elfolyt volna. Fiatalok voltunk, újra csintalan gyerekek, akik játszanak a vízben.

Fangfang a karomra támaszkodva lépdelt egyik kőről a másikra, és közben egy dalt dúdolt. Átértünk, nevetve futottunk fel a dombra. Aztán Fangfang megvágta a lábát, amitől elszomorodtam, de ő bizonygatta, hogy kutya baja, felveszi a cipőjét, és kész. Miattam sebesült meg, mondtam. Egyetlen vágya, hogy boldog legyek, mondta erre, akár a lábát is szívesen megvágja. Nem folytatom. Hiszen csak meg akarom osztani a boldogságom veletek - barátaimmal, akik nyomorúságunkban is osztoztatok...

Csak felmáztunk hát a dombra, megérkeztünk a fehér kövekből rakott templomkapuhoz. Az összeomlott homlokzati fal belső oldalán vízelvezető árok futott, amelybe szivattyú pumpált tiszta vizet. A romos falak közé, a valamikori templomudvarra zöldséget ültettek. Az ágyások mellett trágyagödör. Eszünkbe jutott, hogy volt idő, amikor termelési egységünkkel trágyát kellett lapátolnunk. Mára elfolytak azok a nehéz idők, mint a víz. Csak szomorúság maradt, egy-két édes emlék, és a szerelmünk, amelybe immár senki sem szólhatott bele a ragyogó napsütésben. Soha többé nem árthatnak nekünk.

A főépület előtt öntöttvas füstölőtartó állt. A súlyos, vaskos tárgyat sem elmozdítani, sem széttörni nem lehetett, ezért maradhatott a helyén. Az ajtókat lelakatolták, a rácsos ablakokat bedeszkták. Korhadó fájuk feltehetően a helyi termelési egység raktárát rejtette.

Egyedül voltunk a háborítatlan csöndben. Csak a hegyi szél susogott a templom előtti ósereg fenyőfák között. A tökéletes nyugalom arra csábított, hogy leheverdjünk a fűbe, az árnyas fák alá. Fangfang a mellemen pihentette a fejét, néztük, ahogy szer-teföszlik egy felhő a kék égbolton. Nehezen megfogalmazható boldogság, nyugodt öröm volt.

Talán meg is részegít ez a nyugalom, ha ekkor súlyos lépteket nem hallunk, kőlapokon taposó lábak nesztét. Feltápáskodva egy férfit pillantottam meg, aki a főkaputól a templom felé igyekezett. Fangfang is felült. A férfi - magas, nagydarab, kusza hajzatú, középkorú ember marcona szakállal - a kövezett úton lépkedett. Sűrű szemöldöke alól szigorú tekintettel mért végig minket.

Egyenletes léptekkel haladt a templom felé. Most hűvösebben lengedezett a szél a fenyőfák között. Megérezhette kíváncsiságunkat, mert elfordult, és a világító cserepek közül kikandikáló fűcsomókat kezdte nézegetni.

Aztán megállt a vas füstölőtartó előtt, és ráütött. Az öntöttvas zengő-bongó kondu-lással válaszolt. Mintha a füstölőtartóhoz érő durva ujjakat is vasból öntötték volna. A férfi másik kezében szakadt, fekete vászonzsák. Külleméből ítélve valószínűleg nem a termelési brigád küldte zöldséget gondozni. Megint végigmért minket, szemügyre vette Fangfang magas sarkú cipőjét, hátizsákjainkat; Fangfang gyorsan belebújt a cipőjébe. A férfi ekkor szólított meg minket:

- Nem idevalósiak, igaz? Utazgatnak?

Bólintottam.

- Szép az idő! - jegyezte meg, mint aki szívesen beszélgetne.

A sűrű szemöldök alatt már annyira megenyhült a pillantás szigora, hogy jóindulatot is fel lehetett fedezni benne. Bőrcipőt viselt az idegen, autógumiból kivágott talppal, amelyet helyenként felfeslő öltések rögzítettek a felsőrészhez. Vizes nadrágja mutatta, hogy ő is átgázolt a folyón.

- Jó itt hűsölni, és nem rossz a kilátás! - válaszoltam.

- Üldögéljenek csak nyugodtan, mindjárt továbbállok! - mondta, mintegy bocsánatkérően, majd maga is leült a fűbe, a kőlapok mellé. Kinyitotta a zsákját.

- Kérnek dinnyét? - kérdezte.

- Köszönjük, nem! - vágtam rá, de akkor már oda is dobott egyet; legszívesebben visszadobtam volna.

- Nem sajnálom, van belőle bőven, egész zsákkal - mutatta oda a zsákot, és mindjárt kivett belőle még egy dinnyét.

Nem utasíthattam vissza. Elővettem a hátizsákomból egy zacskó tejes kekszet, és megkínáltam vele:

- Vegyen belőle, kóstolja meg!

Kivett néhányat, a zsákjára tette.

- Ennyi elég lesz. Lássanak hozzá!

Nagy, erős markába fogva megroppantotta a dinnyéjét, amely kettényílt.

- Tiszta, megmostam a folyóban. - Eldobott egy héjdarabot, és a kapu felé fordult.

- Függeszd fel a vadászatot! - kiabálta. - Gyere dinnyét enni!

- De annyi fűrgeszöcske van itt! - kiabált vissza a kapun túlról egy gyerekhang, majd drótkalitkát lóbálva felbukkant egy kisfiú.

- Megvárnak. Majd később fogok neked! - ígérte a férfi.

A gyerek gyorsan lebukdácsolt a lejtőn.

- Nincs ma tanítás? - érdeklődtem, miközben próbáltam ugyanúgy feltörni a dinnyét, ahogyan emberünktől láttam.

- Vasárnap van. Elhoztam csavarogni egy kicsit.

Annyira belefeledkeztünk a szabadságunkba, hogy azt sem tudtuk, milyen nap van. Fangfang beleharapott a dinnyébe, és mosolyával adta tudtomra, hogy szerinte rendes emberrel találkoztunk. Végtére is rengeteg jó ember van a világon.

- Egyél abból is, a bácsi meg a néni adta! - biztatta a férfi a kisfiút, aki a zsákra tett kekszet nézegette. Ebben a városkában aligha láthatott hasonló süteményt. Több se kellett, nyomban be is falta.

- A fia? - kérdeztem.

A férfi nem válaszolt rögtön.

- Vegyél dinnyét is, aztán szaladj játszani! Mindjárt megyek, és fogok neked szöcskét! - mondta a gyereknek, aki - dinnyével a kezében - válaszolt:

- Ötöt akarok!

- Rendben van, akkor öt szöcskét fogok.

A kisfiú fölkapta a drótkalitikát, és már ott se volt. Miközben a távolodó gyerek után nézett, a férfi szeme sarkában mélyebbek lettek a szarkalábak.

- Nem, nem az én fiam - hajtotta le a fejét, és cigarettát vett elő. Gyufával gyújtotta meg, nagyot szippantott belőle. Meglepődésünket érzékelve hozzátette: - Unokaöcsém. Szeretném fiammá fogadni, de ez rajta is múlik.

Hirtelen megértettük, hogy ez a szigorú férfi belül csupa érzés.

- Hát a felesége? - kérdezte Fangfang. A férfi nem válaszolt, pőfékelt még egyet, aztán felállt, és faképnél hagyott minket.

Újabb hűvös hegyi fuvallat érkezett. A csillogó sárga tetőcserepek között a friss tavaszi fű már ugyanolyan magasra nőtt, mint a régi szárazak, és együtt hajladoztak a szélben. A kék égen egy felhő mintha éppen a repülőeresz sarkán függeszkedett volna, és ettől megbillenni látszott a templom. Az eresz végénél leesni készült egy cserép. Valószínűleg évek óta készült, de csak nem esett le.

A férfi egy földhalom tetején állt, amely régen fal lehetett, és jó darabig csak a hegyes-völgyes tájat nézte. A távolban jóval nagyobb és meredekebb hegyek magasodtak, lejtőiken nem láttam sem rizsföldeket, sem házakat.

- Nem kellett volna megkérdezned - mondtam.

- Ugyan! - Fangfang hangjában ingerültség csengett.

- Ott egy fürgeszöcske! - hallatszott a fiú hangja a domb másik oldaláról. Távolról, de tisztán.

A férfi nagy léptekkel, dinnyés zsákját lóbálva megindult a gyerekhang felé, majd eltűnt a szemünk elől. Átkaroltam Fangfang vállát, magamhoz húztam.

- Eressz! - tolt el.

- Van valami a hajadban - magyaráztam, és kiszedtem egy fenyőtűt a tincsei közül.

- Le fog esni az a cserép - mondta Fangfang, mert ő is észrevette. - Jó lenne, ha lecsne, mielőtt kárt tesz valakiben - tette hozzá dűnnyögve.

- Pedig még marad egy darabig - véltem.

Elsétáltunk a halomig, amelyről az előbb a férfi nézelődött. A völgyben megművelt földek terültek el, sűrű, zöld árpa és köles várta az aratást. Lejjebb, a domboldalban néhány vályogkunyhó állt, falaikat félmagasságig vakító fehérre meszelték. A dombtetőről keskeny, kanyargós ösvény vezetett lefelé, ott ballagott a férfi a fiú kezét fogva, át a kunyhók között, át a termést érlelő földeken. A fiú egyszerre csak eliramodott, mint egy megbokrosodott kiscsikó, majd hamarosan kalitikáját lóbálva szaladt vissza a dinnyés emberhez.

- Fogott neki szöcskét? - kérdezted tőlem akkor. Ugye emlékszel, Fangfang?

- Naná - mondtam. - Mi az hogy!

- Ötöt! - vágta rá pimaszul.

Ez volt hát a Tökéletes Adomány temploma, amelyet nászutunkon felkerestünk, és ezt akartam elmesélni nektek.

KISS MARCELL fordítása